

DONAȚIILE „FLORICA MAGERU” ȘI „OCTAV GHEORGHIU” PENTRU MUZEUL „PONI — CERNĂTESCU” — IAȘI

MONICA NĂNESCU

Germain Bazin, în lucrarea sa *Le temps des musées*, definește muzeul ca „templu în care timpul pare suspendat...”, muzeele păstrând și valorificând selectiv ceea ce omenirea a produs de-a lungul secolelor, sub raportul culturii materiale și al manifestărilor spirituale. Astfel înțeles, muzeul reprezintă acea instituție unică, în care sunt adunate, clasificate și păstrate cu grijă vestigiile trecutului și realizările contemporane, pentru a fi transmise și generațiilor viitoare. Devenit un adevărat lăcaș de teaurizare a mărturiilor activității și creației omului, muzeul simbolizează respectul prezentului pentru trecut și încrederea sa în viitor.

Un caz particular al legăturii aflate în discuție, un caz cu caracter exemplar în context muzeografic este donația.

Donația este generată de intenția donatorului de a ceda un bun cultural muzeului, dar instituția muzeală poate dobândi calitatea de donator numai din momentul în care formulează acceptul oficial al donației respective. Acceptul este determinat de balanța favorabilă dintre valoarea nominală a donației și suma sarcinilor materiale care revin muzeului, ieșind în evidență cazurile în care avantajele de ordin cultural dobândite prevaluează.

Donațiile „Florica Mageru” și „Octav Gheorghiu”, primite la Complexul Național Muzeal — Moldova, pentru Muzeul „Poni-Cernătescu”, fac parte din cate-

goria donațiilor condiționate moral, implicând organizarea unui anumit mod de expunere și asigurarea unui regim de păstrare și conservare specific, integrându-se coordonatelor educaționale contemporane.

Donațiile doamnei profesoare Florica Mageru, nepoata savantului Petru Poni, sunt:

1. Donația din 4 ianuarie 1974; oferită Complexului Național Muzeal — Moldova cu prilejul elaborării proiectului Muzeului „Poni-Cernătescu”, a cuprins un număr de 778 obiecte, printre care: piese de mobilier, tablouri de familie, cărți de specialitate și beletristică, fotografii, diplome și medalii, obiecte personale, aparatură și ustensile de laborator care au aparținut familiei Poni, precum și academicianului Radu Cernătescu — obiecte valorificate în expoziția permanentă din cadrul muzeului inaugurat la 7 noiembrie 1991. Lista selectivă a pieselor ce fac obiectul donației menționate este redată în cadrul Anexei I. 1.

2. Donația din 15 iunie 1992, oferită cu prilejul aniversării (2 aprilie) a 14 de ani de la nașterea poetei Matilda Cugler-Poni, a cuprins un număr de cinci obiecte cu caracter de document, care au aparținut familiei Cugler, precum și lui Petru Poni. (A se vedea Anexa I. 2).

3. Donația din 25 mai 1994; oferită cu prilejul împlinirii (17 august) a 100

de ani de la nașterea academicianului Radu Cernătescu. a cuprins obiecte care au aparținut familiei Poni, precum și lui Radu Cernătescu.

Donățiile domnului inginer Octav Gheorghiu sunt:

1. Donația din 27 februarie 1990; oferită Complexului Național Muzeal — Moldova, pentru Muzeul „Poni-Cernătescu”, a cuprins un număr de treizeci de obiecte, care au aparținut familiei C.V. Gheorghiu. Lista selectivă a obiectelor donate este redată în cadrul Anexei II. 1.

2. Donația din 25 mai 1994, oferită cu prilejul aniversării (25 octombrie) a 100 de ani de la nașterea academicianului profesor chimist C.V. Gheorghiu, a cuprins zece obiecte cu caracter de document. (A se vedea Anexa II. 2).

Procedura de donație în cazurile discutate a parcurs mai multe etape, conform legislației în vigoare. Oferta a constat dintr-un document scris, întocmit de deținătorul inițial, în care acesta a prezentat bunul cultural oferit, accentuând elementele privitoare la scopul donației. A doua etapă, anume inventarierea și expertiza, a urmărit stabilirea valorii culturale și a autenticității obiectelor. A treia fază, evaluarea — a vizat stabilirea valorii nominale a donației, raportabilă la cursul internațional al valorilor de cultură.

În general, expozițiile oferă publicului, prin valorificarea științifică a unui număr de obiecte donate, prilejul de a cunoaște sub toate aspectele o personalitate culturală.

În particular, Muzeul „Poni-Cernătescu” propune atenției publicului un circuit expozițional inedit, bazat exclusiv pe donații, însăși clădirea muzeului și parcul fiind incluse în patrimoniul ieșean prin intermediul donației oferite Complexului Național Muzeal — Moldova, de către prof. univ. dr. Margareta Poni, fiica lui Petru Poni, la data de 7 septembrie 1971.

Donățiile „Florica Mageru” și „Octav Gheorghiu” reprezintă, așadar, concretizări ale interesului vizitatorului avizat pentru îmbogățirea fondului de expozate. Ele contribuie astăzi la crearea unei structuri aparte a expoziției de bază,

permițând o prezentare de tip modular, într-o dispunere flexibilă, în funcție de tematica abordată, pretându-se la perioade redispuneri în spațiu, condiționate estetic, facilitând, astfel, atragerea către muzeu a unui număr sporit de potențiali donatori. Gruparea măturilor expuse, fie în cadrul ansamblului original al donațiilor, fie într-un aranjament relevant pentru o temă propusă, generează o multitudine de variante meta-expoziționale, cu influență directă asupra ghidajului propriu-zis, asupra materialelor complementare de popularizare și îndrumare.

În consecință, donațiile „Florica Mageru” și „Octav Gheorghiu”, primite de Complexul Național Muzeal — Moldova pentru Muzeul „Poni-Cernătescu” au îmbogățit patrimoniul, stimulând activitățile cu caracter muzeografic, creând un interes larg al publicului ieșean pentru obiectele expuse, concretizând în chip fericit o relație deschisă, reciproc profitabilă, informativ culturală și o dezvoltare a patrimoniului pe măsura interesului arătat de către vizitatori, pentru singura expoziție permanentă dedicată istoriei chimiei din țara noastră.

ANEXA I

Exponate de interes deosebit, aflate la Muzeul „Poni-Cernătescu”, aparținând donațiilor profesoarei Florica Mageru

I. 1 Donația din 4 ianuarie 1974

1. Manualul intitulat *Cursu de chimie elementară*, publicat de Petru Poni, în anul 1869.
2. Manualul intitulat *Noțiuni de fizică*, publicat de Petru Poni, în anul 1874.
3. Broșura *Fapte pentru a servi la descrierea mineralogică a României*, publicată de Petru Poni, în anul 1925.
4. Broșura *Etudes sur les minéraux de la Roumanie*, publicată de Petru Poni, în anul 1900.
5. Broșura *Recherches sur la composition chimique des pétroles roumains*, publicată de Petru Poni, în anul 1900.
6. Broșura *Proiectul de lege asupra Instrucțiunii Publice*, discurs pronunțat în Senat la sesiunile din 17 și 18 ianuarie 1891, de către Petru Poni, Senator al Universității din Iași.
7. Diploma de membru al Ordinului Francez „Legiunea de Onoare”, acordată profesorului Petru Poni, în anul 1900.

8. Diploma de membru al Societății de Științe naturale de la Moscova, acordată profesorului Petru Poni, în anul 1909.
 9. Ordinul „Legiunea de Onoare”, gradul Mare-Ofițer, conferit lui Petru Poni, la data de 29 martie 1901.
 10. Ordinul „Carol I”, gradul Mare-Ofițer, conferit lui Petru Poni, la data de 27 iunie 1909.
 11. Ordinul „Steaua României”, gradul Mare-Ofițer, conferit lui Petru Poni, la data de 3 noiembrie 1897.
 12. Medalia „Răspłata Muncii pentru Biserică”, conferită profesorului Petru Poni, la data de 2 noiembrie 1906.
 13. Medalia „Eliberarea de sub jugul fascist”, conferită academicianului Radu Cernătescu, în anul 1950.
 14. Broșura „Derivați halogenați ai bazelor organice cu azot în nucleu”, publicată de Radu Cernătescu, în anul 1950.
 15. C.D. Stahi „Petru Poni”, pictură în ulei realizată în anul 1903.
- I. 2 *Donația din 15 iunie 1992*
1. Titlul de innoabilare, oferit bunicului Matildei Cugler-Poni, de către împărăteasa Maria Tereza, în anul 1791 (copie).
 2. Certificat de botez în limba latină (a aparținut poetei Matilda Cugler-Poni)
 3. Certificat de ucenicie, datat 1835 (a aparținut lui Karl Cugler, tatăl poetei).
 4. Document privind arborele genealogic al familiei Poni.
 5. Inventarul Casei Petru Poni, încheiat la 4 aprilie 1925.
- I. 3 *Donația din 25 mai 1944*
1. Casetă din lemn japonez pentru podoabe.
 2. Piesă de birou japoneză, prevăzută cu compartimente pentru plicuri, cărți de vizită și călimară.
 3. Casetă argintată pentru bijuterii.
 4. Casetă din lemn de nuc, având inscripționată pe capac o floare de colț.
 5. Carte de vizită ce poartă pe verso semnătura muzicianului George Enescu.
 6. Casetă din piele, pentru obiecte mici.
 7. Articole de ziar referitoare la personalitatea academicianului Radu Cernătescu.
- ANEXA II**
- Exponate de referință, aflate la Muzeul „Poni-Cernătescu” aparținând donațiilor doctorului inginer Octav Gheorghiu*
- II. 1 *Donația din 27 februarie 1990*
1. C.V. Gheorghiu, *Din istoricul Universității din Iași*, publicată de autor în anul 1943.
 2. Cursul intitulat „Coloranți organici”, publicat de profesorul C.V. Gheorghiu în anul 1947.
 3. Broșura *Chimioterapia în lumina noilor cercetări biologice*, publicată de profesorul C.V. Gheorghiu, în anul 1942.
 4. Broșura *Semicentenarul Laboratorului de chimie organică*, publicată de profesorul C.V. Gheorghiu, în anul 1942.
 5. Scrisoare adresată profesorului C.V. Gheorghiu de către profesor doctor B. Rassov de la Universitatea din Leipzig, la data de 20 martie 1931.
 6. Scrisoare adresată profesorului C.V. Gheorghiu de către profesorul doctor Wizinger, de la Universitatea din Leipzig, la data de 10 aprilie 1940.
 7. Extras din Revista „V. Adamachi” — *Problema azotului*, publicat de C.V. Gheorghiu în anul 1927.
 8. Brevet de conferire a Furajerei „Mihai Viteazu”, acordat căpitanului în rezervă C.V. Gheorghiu, la data de 21 noiembrie 1931.
 9. C.V. Gheorghiu *Note din război*, manuscris din anul 1917.
- II. 2 *Donația din 25 mai 1994*
1. Brevet pentru Ordinul „Coroana României”, gradul cavalier cu panglica de „Virtute Militară”, conferit locotenentului în rezervă Constantin V. Gheorghiu la data de 4 ianuarie 1918.
 2. Brevet pentru „Crucea Comemorativă a războiului 1916–1918”, conferit locotenentului în rezervă C.V. Gheorghiu, la data de 7 iulie 1918.
 3. Diploma „Doctor în Chimie”, acordată lui C.V. Gheorghiu în anul 1927.
 4. Scrisoare adresată lui Constantin V. Gheorghiu de către profesorul I.M. Heilbron de la Universitatea Liverpool (Marea Britanie), la data de 3 octombrie 1929.
 5. Scrisoare adresată profesorului C.V. Gheorghiu de către profesorul M. Delépine (Universitatea Sorbona, Paris), la data de 15 mai 1937.
 6. Brevet „Medalia Centenarului Regelui Carol I”, conferit profesorului C.V. Gheorghiu, la data de 9 mai 1939.
 7. C.H. Budeanu, C. V. Gheorghiu, Extras din „Analele Științifice” al Universității „Al. Ioan Cuza” Iași, 1956.
 8. C.V. Gheorghiu — fotografie datată 1 ianuarie 1948.
 9. Ceas de buzunar din perioada 1920–1925.
 10. Medalia „Crucea Comemorativă a războiului 1916–1918”, conferită lui C.V. Gheorghiu în anul 1918.